

Іванюк С. М.,  
аспірант

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

## НІЦШЕАНСЬКИЙ ТИП «САМОТНЬОЇ ЛЮДИНИ» У ТВОРАХ В.С. МОЕМА «THE LOTUS EATER» («ПОЇДАЧ ЛОТОСА») ТА В. ПІДМОГИЛЬНОГО «ІСТОРІЯ ПАНІ ІВГИ»

**Анотація.** У статті здійснено компаративне дослідження творів В.С. Моєма «Поїдач лотоса» та В. Підмогильного «Історія пані Івги» для виявлення спільних і відмінних рис інтерпретації філософської ідеї Ф. Ніцше щодо типу «самотньої людини».

**Ключові слова:** самотність, тип «самотньої людини», «великий розрив», «зв'язаний розум», «вільний розум», тип «діяльнісні люди», Надлюдина.

**Постановка проблеми.** Проблема самотності людини є однією з провідних тем філософії, психології, мистецтва й літератури, що залишається актуальною протягом багатьох століть. Мислителі різних епох (Р. Емерсон, С. К'єркегор, Ж.-П. Сартр, Г. Торо, Е. Фромм, М. Шелер, А. Шопенгауер та ін.) намагалися збагнути сутність і причини цього феномена людського буття, але особливого розвитку ця тема набуває в кінці XIX – на початку XX ст., на межі зміни століть, коли відбувається переоцінка цінностей і на передній план висувається людина, індивідуальна особистість із її проблемами, душевними переживаннями, пошуками сенсу існування та свого місця у світі, самоусвідомленням. Ця межова ситуація, наближення кризи загострюють відчуття відчуженості й самотності, що привернуло значну увагу філософів того часу, зокрема Ф. Ніцше, оскільки мотив самотності звучить у всіх його творах. Він убачає в самотності шлях до самовдосконалення й самоствердження, це – чергова сходинка еволюції людини до рівня Надлюдини. Філософія Ф. Ніцше відіграла важливу роль у формуванні бачення та відображенні цієї теми у творах письменників кінця XIX – початку XX ст., серед яких були також В.С. Моєм і В. Підмогильний, котрі не раз порушували тему самотності людини як одну з основних проблем людського буття. Однак те, як саме вплинула філософія Ф. Ніцше на творчість В.С. Моєма та В. Підмогильного і чи відображено ніцшеанський тип «самотньої людини» в їхніх творах, і досі залишається відкритим питанням у літературознавстві, що свідчить про актуальність статті.

В Україні дослідженням феномена самотності людини в галузі філософії займалися такі вчені, як Б. Голота, Н. Каралаш, Н. Лубенець, М. Мовчан, А. Фльорко, Н. Хамітов, проте в галузі літературознавства ця проблема є ще недостатньо розкритою. Дослідження художніх інтерпретацій феномена самотності у творчості В.С. Моєма зустрічається в науковому дискурсі О. Вержанської, яка розглядає проблему самотності й безглуздості життя, що домінує в творчості письменника, у контексті аналізу концептуальних складників художньо-філософської системи В.С. Моєма, тобто з погляду філософії, акцентуючи увагу на сприйнятті й інтерпретації автором певних філософських ідей А. Шопенгауера, які були підхоплені масовою свідомістю [1, с. 7]. Р. Чорній, досліджуючи специфіку сприйняття творчості В.С. Моєма в українському та російському культурному

дискурсах і перекладах, звертає увагу на проблему людського буття у філософській концепції В.С. Моєма, що вказує на багатовекторність творчості письменника і засвідчує В.С. Моєма не тільки як майстра слова, а і як філософа, космополіта [2, с. 15]. Проблема самотності людини у творчості В. Підмогильного частково розглядають у своїх наукових розвідках Г. Кудря, котрий досліджує художню концепцію людини В. Підмогильного, зауважуючи вплив ідей З. Фрейда (Едіпів комплекс як причина самотності) на творчість письменника [3, с. 11], та І. Куриленко, яка осмислює філософію людської екзистенції, мотив відчуженості й абсурдності на прикладі романів В. Підмогильного, проводячи паралель із філософськими ідеями Ж.-П. Сартра [4, с. 8–10]. Хоча, звичайно, усі ці дослідження є великим внеском у розвиток літературознавства, однак саме вплив філософії Ф. Ніцше на творчість В.С. Моєма та В. Підмогильного майже зовсім не досліджений, а також немає компаративного дослідження в цьому напрямі.

**Мета статті** полягає у виявленні спільних і відмінних рис рецепції й інтерпретації філософської ідеї Ф. Ніцше щодо типу «самотньої людини» в малій прозі В.С. Моєма та В. Підмогильного на прикладі творів «The Lotus Eater» («Поїдач лотоса») й «Історія пані Івги».

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Самотність у філософії Ф. Ніцше можна розглядати із двох різних ракурсів: як спосіб існування – особистий вибір філософа; як спосіб духовного розвитку – філософська система поглядів, у якій самотність є творчим методом, станом і обов'язковим етапом на шляху становлення Надлюдини.

Ф. Ніцше вважає причиною самотності людини її відчуження від власних надлюдських перспектив; з іншого боку, самотність, на думку мислителя, стає відчуженням людини, котра освоює ці перспективи, від інших людей [5, с. 127]. У творі «Jenseits von Gut und Böse. Vorspiel einer Philosophie der Zukunft» («По той бік добра і зла. Прелюдія до філософії майбутнього») (1886) філософ стверджує: «Кожен обраний інстинктивно намагається мати власний замок і свій прихований світ, де можна відгородитися від юрби, від мас, від більшості, де можна мати спасіння й забути про те правило, що ти «людина», становлячи виняток із нього, – окрім того єдиного випадку, коли ще могутніший інстинкт зіштовхує його – пізнавача в найширшому, абсолютному розумінні – з цим правилом чоло в чоло» [6, с. 28]. Тобто, самотність – це ще й свого роду вияв інстинкту самозбереження, оскільки, відчужуючись і усамітнюючись, індивід отримує шанс знайти свій шлях і подолати ще один щабель до Надлюдини. Проте це під силу тільки обраним, які зможуть скласти найважчий іспит – іспит перед самим собою, і при цьому зберегти себе.

Ф. Ніцше створює дискриптивну типологію людини, яку представляє в своєму творі «Людське, занадто людське» (1878),

даючи характеристику типові «самотньої людини»: “Einsame Menschen. Manche Menschen sind so sehr an das Alleinsein mit sich selber gewöhnt, dass sie sich gar nicht mit anderen vergleichen, sondern in einer ruhigen, freudigen Stimmung, unter guten Gesprächen mit sich, ja mit Lachen ihr monologisches Leben fortspinnen” [7, с. 239] («Самотні люди. Деякі люди так звикли бути наодинці із собою, що вони зовсім не порівнюють себе з іншими, а в тихому, радісному настрої, серед хороших розмов із собою й навіть зі сміхом продовжують крутитися у своєму монологічному житті»), серед різноманіття інших людських типів, що є певними сходинками до рівня Надлюдини. Отже, самотність – абсолютна ізоляція від суспільства, відсторонення від звичної сусти життя, створення власного паралельного світу, де «самотніх людей» не турбує життя інших людей, їм не потрібне їхнє схвалення й не важливі чужі думки чи погляди, вони звільнилися від пут суспільної моралі і творять власні цінності.

Та чи були знайомі з цією ідеєю, як і загалом із філософією Ф. Ніцше письменники В.С. Моем і В. Підмогильний? Відповідь на це запитання можна знайти в їхніх творах. В.С. Моем згадує ім'я філософа й назву його книги «Весела наука» (1882) у своєму романі “The Explorer” («Дослідник») (1907), зауважуючи той факт, що філософія Ф. Ніцше була тогочасним трендом в Англії, зокрема серед творчої інтелігенції та еліти. Тобто, В.С. Моем не залишив поза своєю увагою філософські ідеї Ф. Ніцше, що були цікавими та популярними серед читачів. В одному з оповідань В. Підмогильного («Собака», 1920) також зустрічається ім'я Ф. Ніцше, а у міркуваннях і судженнях головного героя Тимергея відчутні ніцшеанські мотиви: переоцінка цінностей, руйнування ідеалів, розвінчування ілюзій, а також заперечення філософії Сократа. У романі «Місто» (1928) поет Вигорський у розмові зі Степаном Радченком (головним героєм твору), висловлюючи свої думки про природу, життя й роль людини, згадує про філософську ідею Ф. Ніцше – становлення і прихід Надлюдини, що свідчить про обізнаність В. Підмогильного із філософією Ф. Ніцше. Він також був знайомий із творчістю В.С. Моема, як доводить Р. Чорний у своїй статті «Сприйняття творчості В.С. Моема в українській літературі ХХ століття» [8, с. 152]. Спільним для обох письменників є також те, що однією із провідних тем їхньої творчості є людина та суспільство, сутність її існування, намагання дати відповіді на одвічні запитання людства, серед яких також проблема самотності людини.

Розглянемо втілення й відображення ніцшеанського типу «самотньої людини» у творах “The Lotus Eater” («Поїдач лотоса») В.С. Моема й «Історія пані Ївги» В. Підмогильного.

Представниками цього типу людини є Томас Вілсон («Поїдач лотоса») та Ївга Нарчевська («Історія пані Ївги»). Вони належать до вищого рівня суспільства: Ївга – представниця аристократії, Томас – керуючий банком, і є водночас людьми «зв'язаного розуму», для яких пута – їхні обов'язки. Ф. Ніцше вважав, що будь-яке зростання чи розвиток типу «людини» було й буде справою аристократичного суспільства як такого, що вірить у рангову систему й у нерівність людей, оскільки визнання нерівності спонукає до самоідентифікації, що пропонує вибір, відповідальність за який несе сама людина [6, с. 154]. Пані Ївга ніколи не ототожнювала себе з іншими людьми, вона не потребувала їхнього схвалення чи поради, оскільки належала до вищої касты, що давало їй право вирішувати не тільки за себе, а й за інших: навіть коли Ївга переїжджає до міста, селяни

продовжують звертатися до неї за допомогою, відчуваючи її силу та вплив. Вона здатна робити вибір і нести за нього відповідальність. Це надає їй образіві яскравій індивідуальності й неймовірній сили волі. Відповідальність за долю селян – пута пані Ївги, що пізніше гіперболізуються до відповідальності за весь народ.

Томас Вілсон був зв'язаний сімейними обов'язками та роботою. Він жив і діяв відповідно до свого становища в суспільстві, нічим не відрізняючись від собі подібних, не помічаючи свого одноманітного існування, чітко й методично виконуючи свою роботу. Проте освіта, статус у суспільстві та спосіб життя наклали на нього свій певний відбиток. У момент розвіювання ілюзій, коли Томас усвідомлює власну свободу вибору, він усе ж зупиняється й вирішує обміркувати все тверезо, не піддаючись волі моменту. Це свідчить не лише про його професійні чи людські якості, а й про те, що автор прагне підкреслити самостійність і усвідомленість вибору Томаса Вілсона на користь самотності й відчуження: “It is not often that you find a man who has boldly taken the course of his life into his own hands. When you do, it is worth while having a good look at him. That was why I was curious to meet Thomas Wilson” [9, с. 797] («Нечасто можна зустріти людину, яка сміливо взяла своє життя у власні руки. Якщо ж таки вдалося, то варто до неї добре придивитися. Ось чому мені було так цікаво познайомитися з Томасом Вілсоном»). Такий вчинок для решти людей видається безглуздим, незрозумілим, навіть божевільним, але вартим захоплення й поваги, бо він упевнено та рішуче бере відповідальність за свою долю й життя у власні руки. Томас Вілсон покидає й дім, і роботу – усе, чим раніше жив, і переїжджає в Італію, на Капрі, де мешкає в маленькому будиночку, що більше схожий на дім аскета, далеко від людей і метушні натовпу; уникаючи спілкування з іншими людьми, він занурюється в атмосферу насолоди життям і самопізнанням.

Пані Ївга також обирає самотність – покидає маєток і оселяється в маленькій кімнатці на тихій вулиці, нікуди не їздить, нікого не приймає, тільки іноді сама гуляє ввечері, а вдень читає книги. Вона веде відлюдний спосіб життя, не зважаючи на вмовляння сина: «Сподіваюсь, тата, що ви, врешті, покинете свою келію й переїдете до мене» [10, с. 194]. Тобто, вона свій вибір робить сама, а не за волею обставин, так само, як і Томас Вілсон. Пані Ївга будує свій «замок», відгороджуючись від юрби, знаходить спасіння в самопізнанні й своєму монологічному існуванні. В обох цих випадках можна говорити про самотність як про особистий вибір героїв – їхній спосіб існування, що є співзвучним з ідеєю Ф. Ніцше.

Належність до вищої касты не є запорукою переходу на наступний рівень рангової системи, для цього має відбутися звільнення від пут, яке Ф. Ніцше називає “eine große Loslösung” [7, с. 4] («великий розрив»), який настає раптово, з'являється бажання втекти, охоплює жах і сумнів у всьому, що людина любила до тих пір, презирство до обов'язків, бунтарський поклик до мандрів, до відчуження, охолодження, тверезість, а зрештою, зледеніння чи навіть ненависть до любові, сором за «розрив», а разом із тим радість за перемогу – першу перемогу над собою. Це – перший вибух сили й волі до самовизначення, самовстановлення цінностей, це – воля до вільної волі [7, с. 81]. Поштоухом для «великого розриву», своєрідною точкою відліку може стати сильне емоційне потрясіння, горе чи подія, що змушує людину прокинутися від сну ілюзій. Для Томаса Вілсона та пані Ївги такою точкою відліку була втрата близьких, хоча

це не було потрясінням, а швидше подією, що звільнила їх від пут, певних обов'язків.

Томас Вілсон належав до «діяльнісного типу людей», яким зазвичай не вистачає вищої діяльності, тобто індивідуальної діяльності. Вони діяльнісні як чиновники, купці, учені, тобто як родові істоти, але не як певні окремі й цілісні люди [7, с. 100–101]. Томас працював із сімнадцяти років і попереду його чекало те саме, те саме, аж до пенсії. Він не відчував радості від своєї діяльності, не було відчуття власної цілісності, довершеності, індивідуальності, лише буденність, повторюваність і тягар обов'язку. В.С. Моем також укладає в уста свого героя одне з ніцшеанських тверджень про працю та свободу людини: «Work? They work for work's sake. They haven't got the brains to realize that the only object of work is to obtain leisure» [9, с. 801] («Праця? Вони працюють заради праці. У них бракує клепки, щоб усвідомити, що єдиною метою роботи є отримати відпочинок»). Ф. Ніцше, характеризуючи тип «діяльнісних людей» стверджує: «Alle Menschen zerfallen, wie zu allen Zeiten so auch jetzt noch, in Sklaven und Freie; denn wer von seinem Tage nicht zwei Drittel für sich hat, ist ein Sklave, er sei übrigens wer er wolle: Staatsmann, Kaufmann, Beamter, Gelehrter» [7, с. 152] («Усі люди, як і в усі часи, так ще й досі, діляться на рабів і вільних; оскільки, хто не має двох третих свого дня для себе, той є раб, будь він, зрештою, ким завгодно: державним діячем, торговцем, державним службовцем, ученим»). Таким рабом праці був Томас Вілсон, поки не усвідомив, що не було жодної видимої причини, чому йому не варто було робити саме те, що він хотів. Момент «великого розриву» звільнив раба, який жив у Томасові більшу половину його життя. Тобто, він відчув волю до вільної волі.

Смерть чоловіка для пані Ївги стала миттю розвіювання ілюзій, у яких вона так довго жила – тридцять років сну й самообману: «Смерть чоловіка її не так вжахнула, як здивувала. Село стало їй незрозуміле, а селяни то й зовсім... селяни здавались їй надзвичайно лагідні. Принаймні такими вона бачила їх, коли вони приходили з якимсь проханням. І раптом дике збурення, палії, руїна і нагла чоловікова смерть» [10, с. 193]. Пані Ївга діє не під впливом емоцій: горе від втрати чоловіка, сум за втраченим майном чи від страху за власне життя, а немов прокидається від сну, що надає її персонажу ще більшої відчуженості й відсторонення від загального плину життя, виважено приймає рішення покинути все й жити в самотності.

Томас Вілсон і пані Ївга пережили «великий розрив» і перейшли на наступний етап еволюції, самостійно й усвідомлено обравши для себе відчуження, а як результат – самотність.

«Самотня людина» здатна жити поза суспільством, не помічаючи його, вона не прагне привертати увагу, здобувати дружбу, повагу чи завойовувати кохання, не прагне визнання й цим показує свою незалежність, що не може бути не помічено масою людей. Спочатку це викликає подив, а потім озлоблює більшість. Поведінка, самотній спосіб життя як вияв індивідуальності Томаса Вілсона викликали подив і нерозуміння в очах оточуючих, особливо «діяльнісних людей». Він і сам до прийняття рішення вагався щодо правильності свого вибору: «There was only one thing that bothered me: I wasn't sure if I was justified in not working like everybody else did» [9, с. 802] («Була лише одна єдина річ, яка мене турбувала: я не був певен, що знайдеться мені виправдання, якщо не працюватиму, як усі інші»). Людина прагне визнання і схвалення оточуючих, їхньої оцінки, коли є рабом і керується «рабською мораллю», бо для вільної людини думка оточуючих не має значення, їй не

потрібна оцінка, бо вона сама себе і свої вчинки оцінює, творить власні цінності [6, с. 160–161]. Томас Вілсон був «рабом», як і його дружина, яка занадто зважала на думку інших, проте зумів розірвати пута і звільнитися. Тепер він сам міг оцінювати ситуацію, свої вчинки, аналізувати власне життя й усе більше пізнавати самого себе та навколишній світ.

На відміну від Томаса, у пані Ївги не було жодних сумнівів і вагань щодо власного вибору, можливо, через уроджений аристократизм духу, адже вона завжди послуговувалась «мораллю панів» і не потребувала чийогось схвалення чи оцінки – «створювати вартості – питома справа панів» [6, с. 160]. Пані Ївга демонструвала власну силу та індивідуальність повним відчуженням. Саме тому через вияв сили духу, волі й незалежності, відмежування від суспільства самотність пані Ївги викликає обурення і ненависть оточуючих: «Сусіди ненавиділи її за мовчання й урочистий вигляд. Ніхто не розумів її життя, ані думок» [10, с. 194]. Вони ненавиділи Ївгу за її індивідуальність. «Іншість» – це як вердикт, суспільство не може цього пробачити, а тому будь-якими способами намагається знищити індивідуальність. В індивідуальності пані Ївги криється щось непізнане, що лякає й бентежить маси, хоча сама вона загрози не становить і жодної шкоди їм не завдає, вони однаково намагаються дошкулити їй. Проте Ївга приймає знущання спокійно, як власну спокуту – вищу мету свого існування, оскільки свобода, яку вона здобула завдяки своєму усамітненню й розвитку, надала їй відчуття самоцінності, надію на власну значимість, принаймні, у власних очах.

Отже, Томас Вілсон і Ївга Нарчевська, переживши «великий розрив», перейшли на інший рівень еволюції, наблизилися до типу «вільного розуму». Проте Ф. Ніцше вважав: «Слід уміти берегти себе – це найважче випробування незалежності» [6, с. 44]. Тобто, випробування самотністю не є кінцевою точкою, за ним слідує й інші випробування – самовипробування.

Томас Вілсон не зміг упоратися з таким самовипробуванням власної волі, порушивши правило «не прив'язуватися» [6, с. 44]. Він не зміг утілити власний, задалегідь обраний життєвий план – піти із життя, коли настане час, він «прив'язався» до життя. Вагання вилилися в невдачу спробу самогубства і, як наслідок, божевілля, оскільки шляху назад уже не було.

Пані Ївга також помирає, зупинившись на тій точці розвитку, яку досягла завдяки усамітненню. Вона не бажає рухатися далі, не проходить іспиту «на призначеність бути незалежним і давати накази» [6, с. 43], передчуваючи кризу і зміну цінностей, вона прагне служити цим змінам, передати знання й досвід, набуті за роки усамітнення.

Отже, жоден із розглянутих представників типу «самотньої людини» (Томас Вілсон і пані Ївга) не долає випробування самотністю на шляху до Надлюдини. Їхні життя завершуються, але це не можна розглядати як невдачу, оскільки самотність – це водночас поразка й перемога, обов'язкова умова до розвитку і шляху вверх ієрархічною драбиною людських типів.

**Висновки.** В.С. Моем і В. Підмогильний майстерно втілили тип «самотньої людини» у своїх творах, зумівши передати всю складність вибору героїв, їхні відчуття, розкрити причини відчуження і їхнє буття в самотності.

Герої творів «Поїдач лотоса» (В.С. Моем) та «Історія пані Ївги» (В. Підмогильний) обирають самотність як спосіб існування (один із ракурсів теорії Ф. Ніцше). Самостійність і усвідомленість вибору, спроможність взяти відповідальність на себе, індивідуальність – спільні риси образів Томаса Вілсо-

на та пані Ївги у відтворенні ніцшеанського типу «самотньої людини». Відмінність полягає в причинах вибору самотнього життя. Герой В.С. Моєма обирає самотність, усвідомлюючи безглуздість свого існування, вічну діяльність без відпочинку, непотрібність і приреченість, він прагне розірвати цей ланцюг і звільнитися. А для героїні В. Підмогильного поштовхом до відчуження та самотності є несприйняття революційних змін і постійне очікування кризи, яке нагнітає ситуацію і спонукає до усвідомленого відмежування від суспільства. Проте в обох творах простежується вплив філософії Ф. Ніцше на творче мислення письменників, що відображено в інтерпретації його філософських ідей і зображенні героїв, відкриваючи перспективу подальших досліджень у цьому напрямі.

#### *Література:*

1. Вержанська О.М. Етичні та естетичні погляди У.С. Моєма у контексті масової культури : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 09.00.04 / О.М. Вержанська ; Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Х., 2006. – 20 с.
2. Чорній Р.П. Творчість В.С. Моєма в українській і російській рецепції і перекладах : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.05 / Р.П. Чорній ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Т., 2006. – 20 с.
3. Кудря Г.М. Художні пошуки Валер'яна Підмогильного: концепція людини, риси національної ментальності : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.01 / Г.М. Кудря ; Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Х., 2001. – 18 с.
4. Куриленко І.А. Екзистенціалістська модель українського інтелектуального роману 20-х років ХХ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.01 / І.А. Куриленко ; Харк. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Х., 2007. – 19 с.
5. Мовчан М.М. Самотність як полівекторний феномен: філософсько-антропологічний дискурс / М.М. Мовчан // Філософські обрії. – 2008. – № 20 – С. 124–137.
6. Ніцше Ф. По той бік добра і зла. Генеалогія моралі / Ф. Ніцше ; пер. з нім. А. Онишко. – Львів : Літопис, 2002. – 320 с.
7. Nietzsche F. Menschliches, Allzumenschliches. Ein Buch für freie Geister / F. Nietzsche. – eBook, Internet-Edition, 2006. – 264 с.
8. Чорній Р. Сприйняття творчості В.С. Моєма в українській літературі ХХ століття / Р. Чорній // Питання літературознавства. – Вип. 12 (69). – Чернівці : Рута, 2005. – С. 151–157.
9. Maugham W.S. Sixty-Five Short Stories / W.S. Maugham. – London : Heinemann/Octopus, 1976. – 937 p.
10. Підмогильний В. Оповідання. Повесть. Романи / В. Підмогильний ; вступ. ст., упоряд. і приміт. В.О. Мельник ; ред. В.Г. Дончик. – К. : Наук. думка, 1991. – 800 с.

#### **Иванюк С. М. Ницшеанский тип «одинокого человека» в произведениях У.С. Моэма “The Lotus Eater” («Поедатель лотоса») и В. Пидмогильного «История госпожи Евги»**

**Аннотация.** В статье осуществлено компаративное исследование произведений У.С. Моэма «Поедатель лотоса» и В. Пидмогильного «История госпожи Евги» для выявления общих и отличительных особенностей интерпретации философской идеи Ф. Ницше о типе «одинокого человека».

**Ключевые слова:** одиночество, тип «одинокого человека», «большой разрыв», «связанный ум», «свободный ум», тип «деятельные люди», Сверхчеловек.

#### **Ivanyuk S. Nietzschean type of a “solitary man” in the works of W.S. Maugham “The Lotus Eater” and V. Pidmohylny “The Story of Lady Yivha”**

**Summary.** The article deals with the comparative study of the works written by W.S. Maugham “The Lotus Eater” and V. Pidmohylny “The Story of Lady Yivha”, in order to identify some common and distinctive features of interpretation of F. Nietzsche’s philosophical idea of a “solitary type of man”.

**Key words:** solitude, a “solitary type of man”, “the great liberation”, “bound spirit”, “free spirit”, “working type of man”, Overman.